

"DRAUGAS"

LITHUANIAN DAILY FRIEND
TERMS OF SUBSCRIPTIONS
One Year \$5.00
Six Months \$3.00
Thursdays Edition \$2.00
DRAUGAS PUBLISHING CO., Inc.
1900 W. 46th St., Chicago, Illinois
Phone McKinley 6114, E-stab. 1908

DRAUGAS

LITHUANIAN DAILY FRIEND

SECOND EDITION

ANTROJI LAIDA

Published and distributed under permit (No. 488), authorized by the Act of October 3, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Ill. By the order of the President, A. S. Barleson, Postmaster General.

KAINA 2 CENTAI
PRICE 2 CENTS

CHICAGO, ILLINOIS, ANTRADIENIS, RUGSEJIS (SEPTEMBER) 23 D., 1919 M.
ENTERED AS SECOND-CLASS MATTER MARCH 31, 1916, AT CHICAGO, ILLINOIS UNDER THE ACT OF MARCH 3, 1879.

METAL-VOL. IV. No. 224

Prez. Wilsonas Atsisako Maišyties Streikan

Pittsburgho apskritį žudomi darbininkai

PREZIDENTAS NESIMAIŠYS STREIKAN.

SACRAMENTO, CAL., rugs. 23.—Vakar po pietų prezidentas Wilsonas pranešė, jog jis nesimaišys į plieno dirbtuvų darbininkų streiką.

Prezidentas sako, jog jis veiks, ka tik galės, kad sulaukyti streiką. Bet jo nepaklausys.

Viskas, kas šiandien turi būti daroma, sako jis, tai palaikoma visur reikalingoji tvarka.

STREIKUOJA 284,000 DARBININKŲ.

Taip tvirtina streikininkų vadai.

Pittsburgh, Pa., rugs. 23.—Gležies ir plieno darbininkų nacionalio organizacinio komiteto sekretorius Foster vakar paskelbė, jog plieno dirbtuvėse štai kiek darbininkų išėjo streiką:

Chicago apskrityj 60,000.
Clevelande 30,000.
Youngstown, victoje, 15,000.
Youngstown apskr. inėnus Sharon, Farrell, New Castle, Strawshters, Butler, Canton ir Massillon, 50,000.
Buffalo 12,000.
Homestead 9,000.
Braddeock 5,000.
Rankin 3,000.
Clairton 4,000.

Menessen ir Donora 12,000.
Wheeling 15,000.
Steubenville 6,000.
Pueblo 6,000.
McKeesport ir Duquesne 12,000.

Pittsburgh City 15,000.
Vandergrift 4,000.
Leechburg 2,000.
Brackenridge 5,000.
Johnstown 15,000.
Coatesville 4,000.
Iš viso 284,000.

FITZGERALD PASISAKĖ ESAS KALTAS.

Tuo būdu jis nori išvengti mirties bausmės.

Vakar Chicagoj kriminaliam teisme prasidėjo byla Thomas R. Fitzgeraldo, kuris neperseinau nužudė 6 metų mergaitę Janet Wilkinson.

Fitzgerald budamas kalėjime sakė, jog jis teisme nepripažįs esąs kaltas. Bet vakar, po pasikaltėjimo su savo advokatu, nuomonę atmainė ir pasisakė esąs kaltas.

Tuo keliu jis mano išvengti mirties bausmės.

Nužudytos mergaitės tėvas pageidauja, kad žmogžudis kuoasčiau būtų nubaustas.

KRAUJAS LIEJAMAS PITTSBURGHO APSKIRTYJ.

Neleidžiama darbininkams turėti susirinkimus.

Pittsburgh, Pa., rugs. 23.—Farrelle valstijinė policija susirėmė su streikuojančiais darbininkais šale American Steel & Wire dirbtuvėse.

Žmonės policija apmėtė plytomis ir akmenimis. Policija ėmė šaudyti. Vienas darbininkas nužudytas ir daugelis kitų sužeista. Tarpe sužeistų yra du poliemonai.

Dang žmonių pašauta.

Newcastle, Pa., rugs. 23.—7 darbininkai pašauta pakilus rianšius ties Carnegie Steel Co. dirbtuvėse.

Susirėmus su policija pakilo, kuomet keli šimtai žmonių mėgino dirbtuvėse kieman neįleisti streiklaunų.

Streiklaunams pagelbon atbėgo ginkluota dirbtuvės sargyba su šerifo pagelbininkais. Žmonės tuos sutiko su plytomis ir pagaliai. Kuomet žmonės nepaklausė įsakymo išsiskirstyti, tuomet į juos imta šaudyti.

Tarpe pašautų yra dvi moterės ir vienas bernaitis.

Ties Shenango Tin Plate Co. dirbtuvėse irgi įvyko susirėmus policijos su darbininkais. Du poliemonai sužeista.

Keli žmonės sužeista.

Pittsburgh, Pa., rugs. 23.—Miestelįj Donora vakar irgi keli žmonės sužeista. Iš jų vienas pašautas.

Suirutės pakilo, kuomet žmonių minia mėgino plieno dirbtuvėse neįleisti streiklaunų, kurie atvežta automobiliai.

Policija į minią ėmė šaudyti ir visvien streiklaunus įbruko dirbtuvės kieman.

Homestead valstijinė policija suarštavo 11 žmonių, kurie stovėjo netolies Carnegie Co. dirbtuvėse.

McKeesporte snareštuota 7 žmonės, kurie nepaklausė policijos įsakymų.

3 suarštuota Buffalaj.

Buffalo, N. Y., rugs. 23.—Keliose vietose vakar buvo pakeltos suirutės. Policija apmėtė akmenimis ir plytomis. 3 žmonės suarštuota.

Policija daužo darbininkus.

Pittsburgh, Pa., rugs. 23.—Clairtono miestelįj valstijinė policija užpuolė vakar darbininkų minią. Daugeli jų apdaužė bazuomis ir priede 20 jų suarštavo, kuomet darbininkai nenorėjo išsiskirstyti.

Anot Clairtono policijos tvirtinimo, iš abiejų pusių buvo šaudoma.

PRAMATOMA, KAD PRI- SIEIS PATIKRINTI TAIKOS SUTARTĮ.

Vokiečiai tikisi gauti lengvesnes sąlygas.

Berlynas, rugs. 23.—Austrijos valdžia išleido "Raudonąją Knygą," kurioje prirodoma, jog Vokietija visomis išgalėmis veikusi prieš karę 1914 metais. Vokietija stovėjusi už tą, kad kokio nors būdu išvengtų karės, kad tuo tarpu tuometinis Austrijos užsienio reikalų ministeris grafas von Berchtold karėn intraukęs ne tik savo šalį, bet ir Vokietiją.

Čia manoma ir laikraščiai rašo, jog Vokietija dėl to gali pareikalauti revizijos taikos sutarties. Tas reiškia, kad Vokietija gali susilaukti palengvinimų taikos sąlygose.

"Raudonoj Knygoj" dokumentaliai prirodoma, kad Vokietija pasiuntusi Austrijai Anglijos pasiūlymą sutaukinti austrų-rusų disputus. Bet grafas Berchtold tą pasiūlymą ilgai sulaukęs. Ir kuomet jis per kurjerą pasiuntęs Berlynui, Vokietijoje jau buvus atlikta mobilizacija.

GALI SUSTREIKUOTI TE- LEGRAFI OPERATORIAI PRANCUZIJOJE.

Paryžius, rugs. 23.—Visos Prancūzijos paštos-telegrafų darbininkai padavė rezoliuciją pakelti generalį streiką spalio 1 d., jei valdžia neįsipildys darbininkų reikalavimų. Darbininkai reikalauja didesnio užmokesčio.

KOMPAIJOS IMA STREIKLAUŽIUS.

Gary, Ind., rugs. 23.—Vakar išryto čia atvežta streiklaunų ir tie su ginkluota sargyba nušlydėti į dirbtuves.

KOVOS CENTRAS MIESTE GARY.

Daug darbininkų iškeldius Europon.

Gary, Ind., rugs. 23.—Gary yra glėžies ir plieno dirbtuvių miestas. Jis nesenas. Įsteigtas vos pirm 13-kos metų. Kuomet visą miestą pastatydino plieno korporacija. Jis turi ir vardą plieno korporacijos galvos.

Šitą miestą galima pavadinti plieniniu Gibraltaru. Streiko metu jis bus kaip barometras. Kai-kas sakė, jog streiko barometras bus Pittsburgh'as. Bet ne žemiau stovi ir Gary. Nes šitas miestas ir tegyvena su vienu plieno dirbtuvėmis.

Nuo darbo plieno dirbtuvėse čia priklauso visoks biznis, bizniery pasilaikymas ir paties miesto gyvavimas.

Per metus plieno dirbtuvių kompanijos už darbą išmoka darbininkams suvirš 35 milijonus dolierių. Pakilus gi streikui sustos čia visas veikimas.

Jei Gary pakilo, reiškia, streikas pilnam įsisiubavime, sako darbininkų organizatorius Lux. Nes čia stipriausia plieno trus-

AMERIKONAI NEŠA PA- GELBĄ LIETUVAI.

Dr. Thomas Walsh keliauja Kaunan.

COPENHAGEN, rugs. 23.—Keliaudamas Kaunan čia užvažiavo Dr. Thomas Walsh, Amerikos nacionalės katalikų karės tarybos komisijonierius. Jis keliauja Lietuvon ištirti lietuvių stovį.

Apie lapkričio 1 dieną iš Amerikos Lietuvon žada iškeliauti keliolika išslavintų amerikoniškų nursių. Tenai jos skiriamos vesti ligonines ir apšvietimo darbą. Sav. Valstijoje tam tikslui paskirta keli šimtai tukstančių dolierių.

Čia Dr. Walsh pasitiko ir priėmė amerikoniškas pasiuntinyas Ira Nelson Morris ir Lietuvos atstovus švedijoje Jonas Anksiuolis.

BOLŠEVIKAI PRARADO 2,000 KAREIVIŲ SI- BERIJOJE.

Omskas, rugs. 12 (suveidinta).—Gen. Sacharovo kariuomenė pasekmingai veikia prieš bolševikus ant Kurgano, už poros šimtų mylių pietvakariuose nuo Tobolsko.

Ta kariuomenė savo ofensyvos metu neliešvėn paėmė suvirš 2,000 bolševikų kareivių. Be to, bolševikai prarado 19 armotų, 40 kulkasvaizdžių ir daug visokios karės medžiagos.

Prieš kairįjį sparną veikiančieji kazakai prasiūbiavė per bolševikų liniją ir užtakavo bolševikus iš užpakalio. Pastarieji su dideliais nuostoliais atsimeję į Saurvakarus.

Antroji Siberijos valdžios armijos divizija, kuriai vadovauja gen. Lokvitzky, su bolševikais mušasi aplink Ishim-Tiumen geležinkelį.

to tvirtovė. Tas trustas miestą pastatydino ir valdo. Teisėjas Gary, plieno korporacijos galva, pavadino jį savo vardu. Kuomet Gary darbininkai laimės kovą, plieno trustas visoj šalį turės nusilenkti prieš organizuotą darbą.

Bijomasi radikalių gaivalų.

Streiko metu darbininkų tarpe dažnai apsirėškia negeistinių agitatorių. Tai daugiausia radikaliai gaivalai. Tie darbininkus gundo prie riaušių ir net aršesnių darbų.

Kad apsisaugoti negeistinių agitatorių, vietos policijos viršininkas Forbis suorganizavo "priešbolševikišką būrį". Tam tikslui tarnyon priėmė daugelį specialųj poliemonų. Viršininkas išlaiko per vietos laikraščius paskelbė atsilipti tiems, katrie nori poliemonauti streiko metu. Buvo suauktas piliečių susirinkimas. Surasinėta visi tie, kas išreiškė norą poliemonauti.

Daug žmonių iškeldius.

Prasidėjus streikui, turbūt daug darbininkų apieis miestą. Nes nujauciama, jog streikas gali prasitęsti labai ilgai. Žmonės bijosi ilgo bedarbiavimo, kuris surištas su vargu.

BELGIJA SU OLANDIJA PERTRAUKUSIOS RY- SIUS.

Nesutikimai pakilę už teritorijas.

Londonas, rugs. 23.—Is Berlyno oficialiai pranešta, jog Belgijos pasiuntinys atšauktas iš Olandijos. Olandija taip pat atšaukusi savo pasiuntinį iš Belgijos. Reiškia, tarptų šalių pertraukti diplomatiniai santikiai.

Suirprizas kardinolui Mercier.

Baltimore, Md., rugs. 23.—Kuomet belgų kardinolui Mercier pranešta apie belgų su olandais nesutikimus, jis pasakė:

"Aš žinau, nesutikimai gyvavo. Bet nebuvo tikėtasi, kad būtų pertraukti diplomatiniai santikiai".

Kardinolo sekretorius, kun. Dessain, paaiškino, jog nesutikimai gyvavo už Limburg provinciją, katra kitomet buvo priklausiusi Belgijai, gi nuo 1831 metų Olandijos valdoma.

Sakė jis, baimė ima, kad kartais Belgija nesusilaikytų naujo užpuolimo. Šiuo kartu is Olandijos, kuomet belgai stovės už savo teises pamintos provincijos žvilgsniui.

PREZ. WILSONAS PASVEI- KINA CARRANZĄ.

Washington, rugs. 22.—Neseniai Meksika paminėjo savo nepriklausomybės dieną. Prez. Wilsonas pasiuntė Carranzai pasveikinimą. Išreiškė širdingus vėlinimus.

ORAS

RUGSEJO 23, 1919 M.
Či Chicago.—Gražus oras šiandien ir rytoj: rytoj šilčiau.

Valstijinio darbo ofiso agentas Eicke tvirtina, jog 500 rumunų ir 100 serbų jau pasirengę aplėsti miestą. Sakosi keliausią Europon. Bijosi ilgo streiko.

Yra ir šoviništų.

Kaip kitur, taip ir čia yra daugelis šoviništų, kurie bereikalo užsivarinėja prieš svetimą darbininkus. Tie šoviništai stotasi amerikoniškas patriotais. Bet jie yra didžiausi organizuoto darbo priešininkai, ty pačių plieno kompanijų apmokami agentai.

Jie sako, jog amerikoniški darbininkai patenkinti darbo sąlygomis ir užmokestimi už darbą. Nepatenkinti, girdi, tik svetimsaliai.

Sako jie, kuomet buvo pakilusi karė, amerikoniški darbininkai buvo išję kariauti. Gi svetimsaliai darbininkai pasilikę prisipilę pinigų, stiprinę unijas ir šiandien pakilę prieš savo "geradarus bolševikus".

Tokių nenaudelių šoviništų agentų yra visur. Bet čia jų yra per daug. Reikia laukti, kad jie ims dar aršiau kaltinti ir niekinti svetimsalius darbininkus.

Irpatiems Talkininkams Vargas su Lenkais

Bolševikai Stebisi Pabaltijos Viešpatijų Vienybe

PERDAUG IŠIKARIAVĘ LENKAI.

Vokiečiai nori žiemavoti Lietuvoj ir Latvijoje.

Paryžius, rugs. 23.—Atgavė laisvę lenkai taip daug įsikariavo su tikslu užgrobti kuo daugiausia svetimų teritorijų, kad šandien juos nelengva sustabdyti ir patiems talkininkams. Lenkai šiandien užgrobia teritorijas Lietuvos, Baltgudijos, rytinės Galicijos ir net pačios Rusijos. Ir nuolat sakosi, kad jie kariauja prieš bolševikus.

Juos sustabdyti talkininkams nelengva problema. Talkininkų vyriausioji taryba nusprendė pasiųsti lemkams notą, kad jie paliautų "kariavę prieš bolševikus ir vokiečius" ir lauktų galutinio rubežių nustatymo. Taip pat talkininkai su kita nota aiškiai pareikalauja, kad lenkai atšauktų savo kariuomenę iš Lietuvos teritorijų.

Sakoma, jei lenkai nemesis to savo "karingumo," tuomet prieš juos bus pavartotos kitokios priemonės.

Vokiečiai praleisį žiemą Lietuvoje.

Gen. von der Goltz su savo kariuomene nei nemano, pasitraukti iš Lietuvos ir Latvijos. Kaip lenkus, taip ir vokiečius nelengva priversti prie paklusnumo.

Amerikos atstovai taikos konferencijoje diskutuoja klausimą, kokio būdu būtų galima pašalinti vokiečius iš Pabaltijos. Talkininkai negali prieš juos ten pavartoti savo kariuomenės.

Tad tariamasi Vokietiją pri spausti ekonomiškai. Vokietija nori gauti pasiskolinti pinigų Amerikoje. Taigi ve ji tos paskolos negaus, kol neatšauks savo kariuomenės iš Pabaltijos.

Sakoma, tai busianti labiaus pasekmingesnė priemonė suvaldyti vokiečius, ne kaip prieš juos pavartojamas militarinis veikimas.

Is Rygos pranešama, kad vokiečiai Lietuvoj ir Latvijoje žada pasilikti per žiemą. Tam tikslui jie ten gaminais ir apkalas.

BOLŠEVIKAI NUSTEBĘ PABALTIJOS TAU- TŲ VEIKIMU.

Pertraukė tarybas; pagalvosia jie apie taiką.

Ryga, rugs. 23.—I Reveli sugrįžo estų parlamentaristai, kurie buvo susiję su bolševikų atstovais taikos reikalais.

Tarybų metu estų parlamentaristai bolševikams atstovams pranešė, kad Pabaltijos viešpatijos nutarusios pavienini nesitaikinti su bolševikais, bet jei jau ką nors veikti, tai bendrai.

Ta nugarde bolševikų atstovai pertraukė tarybas ir atsisveikino. Jei taip, sakė jie, tad jie dar pagalvosia apie tokią bendrą taiką.

REIKIA SUTRUSKINTI TI- RANIJĄ AMERIKOJ.

Yra 24 atskiri streikai plieno industrijose.

Darbo Federacijos nacionalio komiteto pirmininkas John Fitzpatrick prieš pat išėjimą streikan darbininkų plieno dirbtuvėse paskelbė štai ką:

"Teisėjas Gary sakosi turįs milijardą dolierių, kurie bus pavartoti panaikinti unijas, prisidėjusias prie streiko plieno industrijose. Reiškia, kad Gary mėgins darbininkus padaryti paprastais vergais.

"Prasidėsiantis rytoj streikas nėra vienas streikas, bet 24 atskirus streikus, kuriuos paskelbė 24 internacionalės darbininkų unijos.

"Su šiuo streiku yra surištas klausimas, ar teisėjas Gary yra augštesnis ir viršesnis už jį ims dar aršiau kaltinti ir niekinti svetimsalius darbininkus.

galima pašalinti vokiečius iš Pabaltijos. Talkininkai negali prieš juos ten pavartoti savo kariuomenės.

Tad tariamasi Vokietiją pri spausti ekonomiškai. Vokietija nori gauti pasiskolinti pinigų Amerikoje. Taigi ve ji tos paskolos negaus, kol neatšauks savo kariuomenės iš Pabaltijos.

Sakoma, tai busianti labiaus pasekmingesnė priemonė suvaldyti vokiečius, ne kaip prieš juos pavartojamas militarinis veikimas.

Is Rygos pranešama, kad vokiečiai Lietuvoj ir Latvijoje žada pasilikti per žiemą. Tam tikslui jie ten gaminais ir apkalas.

BOLŠEVIKAI NUSTEBĘ PABALTIJOS TAU- TŲ VEIKIMU.

Pertraukė tarybas; pagalvosia jie apie taiką.

Ryga, rugs. 23.—I Reveli sugrįžo estų parlamentaristai, kurie buvo susiję su bolševikų atstovais taikos reikalais.

Tarybų metu estų parlamentaristai bolševikams atstovams pranešė, kad Pabaltijos viešpatijos nutarusios pavienini nesitaikinti su bolševikais, bet jei jau ką nors veikti, tai bendrai.

Ta nugarde bolševikų atstovai pertraukė tarybas ir atsisveikino. Jei taip, sakė jie, tad jie dar pagalvosia apie tokią bendrą taiką.

REIKIA SUTRUSKINTI TI- RANIJĄ AMERIKOJ.

Yra 24 atskiri streikai plieno industrijose.

Darbo Federacijos nacionalio komiteto pirmininkas John Fitzpatrick prieš pat išėjimą streikan darbininkų plieno dirbtuvėse paskelbė štai ką:

"Teisėjas Gary sakosi turįs milijardą dolierių, kurie bus pavartoti panaikinti unijas, prisidėjusias prie streiko plieno industrijose. Reiškia, kad Gary mėgins darbininkus padaryti paprastais vergais.

"Prasidėsiantis rytoj streikas nėra vienas streikas, bet 24 atskirus streikus, kuriuos paskelbė 24 internacionalės darbininkų unijos.

"Su šiuo streiku yra surištas klausimas, ar teisėjas Gary yra augštesnis ir viršesnis už jį ims dar aršiau kaltinti ir niekinti svetimsalius darbininkus.

PIRKITE KARES TAUPY- MO ŽENKLELIUS (W.S.S.).

"DRAUGAS"

LITHUANIAN DAILY FRIEND
Published Daily Except Sundays by
DRAUGAS PUBLISHING CO., Inc.,
1800 W. 46th St., Chicago, Illinois.

TERMS OF SUBSCRIPTION
One Year \$5.00
Six Months \$3.00
Three Months \$2.00
Advertising rates on application
At NEWS-STANDS 2c A COPY

LIETUVIŲ KATALIKŲ DIENRASTIS

"DRAUGAS"

Elia kasdien išskyrus nedėlidienius.
PRENUMERACIJOS KAINA:
Metams \$5.00
Pusmetiui \$3.00

Prenumerata mokosi išskaičiuoti. Lauk kas skaitosi nuo užrašymo dienos ne nuo Naujų Metų. Norint perlaikyti adresą visada reikia prisijungti ir senas adresas. Pinigai gauti iškart išspėjant krasoje ar ekspresu "Money order" arba įdėdant pinigų į registruotą laiską.

"DRAUGAS" PUBLISHING CO.

1800 W. 46th St., Chicago, Ill.
Telefonas McKinley 6114

Lietuva Amerikos Enciklopedijoje.

Dideliose veiklose, kur yra surinktos pasaulio mokslų žinios ir surašytos sulig abėcėlės raidžių lyg žodyne, prieš karę sunku budavo ką nors rasti apie Lietuvą. Karė mus privertė ne vien daugiau dirbti, bet ir daugiau garsintis. Ta garsinimosi nauda jau matyti.

Šiais 1919 m. išėjo septynioliktasis tomas veikalų vadina "The Encyclopedia Americana". Ant 517 puslapių jame randame žodį "Lithuania" ir po juo mūsų tėvynės aprašymas.

Autorius sako, kad Lietuva apimanti Grodinį, Minską, Mogilevą, Vilnių ir Vitebską. Kas žin kodėl minima Kauno ir Suvalkų valdybos. Enciklopedija dar tvirtina, kad lietuviai 1918 m. sakė, jog Lietuvai priklauso 13,500 kvadratiniai milijai Prūsijoje su 7 milijonais gyventojų ir 131,000 mailių iš po Rusijos su 11,500,000 gyventojų.

Taip paaukštins mūsų tėvynę didelėmis skaitlinėmis Enciklopedijos raštininkas susyk smarkiai mus nutrenkia žodžiais: "The total purely Lithuanian population is estimated at about 2,000,000" (Grynų lietuvių žmonių yra apie du milijonai). Mums nepatinka netiesos. Dėlto nesidžiaugiam, kad Lietuvai priskiriama 144,500 kvadratiniai mailių su 18,500,000 gyventojų. Dėl to paties jautiamės lyg užgauti, kuomet lietuviškai kalbančių skaičius numazintas iki dviejų milijonų. Net tendentiškai Rusijos užrašai išrasdavo, kad lietuviškai kalbančių vienoje Rusijoje yra apie 3 milijonai, o ketvirtasis susideda iš Prūsijos Lietuvos ir Amerikos išeivių.

Toliau Lietuvos istorija ir tautinio atgimimo laikai aprašyti, maždaug, teisingai. Tik pamint Lietuvos padalinimus vietoje 1795 padėti 1779 metais. Šiaip straipsnis yra prielankus Lietuvai, bet neįkencia neigyles mums su Urach'u ir su priemima vokiečių pasiulytos sutarties. Tuo pačiu žygiu yra padaryta klaida, buk Lietuvos neprigulmėbė buvus apskelbta Sausyje 1918 m., o

ištisų tas tapo padaryta Vasaryje tą metų.

Ant 518 p. minėtoje Enciklopedijoje prasideda straipsnis apie lietuvių kalbą ir literatūrą. Straipsnio pradžioje padėti patys didžiausi mūsų kalbos pagyriniai. Paskui eina autorius spėjiojimai apie burtininkus ir tie spėjiojimai paduoti lyg istorijos patvirtintoji tiesa.

Kalbėdamas apie dainas autorius suklysta tvirtindamas, buk nesą lietuviškų kariškų dainų. Jų yra gana daug ir gražių. Pv. "Augstis kalnai", "Augin tėvas sumelį", "Serkie tėveli" ir k. t.

Priešs prie dabartinės literatūros autorius išgria Dijo-nyza Poška daugiau negu verlas, o Maironio ir Vaičiūčio nemini visai. Lygiai nesuprantama priežastis, delko paminėta lietuviška H. Sienkiewicz'iaus kilmė, o nepaminėta A. Mickiewicz'iaus lietuviškumas.

Autorius nepasirašęs, bet norinčiam daugiau patirti apie Lietuvą jis pataria vienai vienai raštelį "Gabrys, Sketch of the Lithuanian Nation". Ta patarmė, o prie jos badymas lietuvių Urachu ir gana smarkus imperijalizmas, žymus pirmojo straipsnio pradžioje, lyg paklaša abejonę, ar nebus tą straipsnį rašęs kokis nors Gabrio šalininkas.

"Draugija".

Kaip pirmutinės kregždės grįždamos po žiemai linksminamos žmogų, taip pirmutinės "Draugijos", rimčiausio lietuvių laikraščio, numeris džiugina mus. Jis reiškia, jog karės žiema jau baigiasi.

Per septynerius metus "Draugija" kas mėnesį atnešdavo savo emėjams rimtų skaitymų. Joje savo raštus talpindavo rimčiausieji lietuvių mokslininkai kunigai ir pasauliečiai. Joje budavo eilių ir apyskų. Kiekviena naujai pasirodžiusi knyga buvo apvarstoma "Draugijoje".

Tarp skaudžių karės dovanybų ir ta, jog "Draugijos" redaktorius, prelatas Aleksandras Dambrauskas, turėjo kraustytis iš Kauno. Taip buvo įsakė to miesto komendantas Grigorjevas, kuris metais vėliaus pasirodė visai netikusi karininku ir pabėgo iš tvirtovės pirmą negu ji tapo vokiečių paimta. Bet p. Grigorjevas buvo užtektinai galin-gas, kad išvytų iš Kauno be-ginklį Lietuvos poetą ir mokslininką.

Negana, ką redaktorius tapo prašalintas nuo laikraščio, bet ir spaustuvės darbininkai tapo paimti į kariuomenę. "Draugija" turėjo liautis išėjusi.

Rimtas lietuvių laikraštis buvo ketines atgimti po vokiečių. Balandyje 1916 m. buvo sustatytas numeris. Redaktorius jį nusiuntė karo valdžiai, prašydamas, kad valdžia būtų išleisti. 28 gegužio tą patį metų gauta atsakymas: "Del sunkumo cenzuroti tokią storą spausdinį, galimės ne-galį pilnai išpildyti jūsų no-ro." Pasirašė Ludendorff.

Leista spausdinti tikiai "At-eitis", nes ji buvo daug plo-nėsnė.

Dabar "Draugija" išsina regulieriai kas mėnesį. Mūsų informacijos biurui kasžin kodėl neprisijungdavo jos "Draugo" redakcijai per devynerius mė-nesius. Dabar gavome visą pluoštą, kuomet atsidarė tie-sioginis Amerikos krasų susi-žinojimas su Lietuva.

TIESA.

Nori, kad sektųsi, turi žinoti kaip atskirti tiesą nuo netiesos. Turi atskirti gerą nuo pikto. Turi pažinti žmonių mintys, jų būdą, jų elgimosi.

Žmogų ir tautą lengvai gali-ma apibūdinti prastame ore, reiškia, kuomet sumanymai ne-siseka ir viskas stovi prieš juos—nevyksta.

Nelaimės, kokias pasaulinė karė užtraukė ant žmonijos, nuplėšė apgavimą skraistę nuo įvairių tironiškų žmonių prispauždėjų darbų. Parodė juos pasauliui tikroje jų reikš-mėje, tikroje nuogumoje. Daugelis milijonų žmonių pažino-tiesą, suprato kaip juos išnaudo-jama ir atsigrižė prieš savo išnaudotojus.

1914 metuose karaliai bei im-peratoriai manė esą kokiais tai viršžmogiais, vien tik jie tepa-taiką valdyti pasaulį. Nepai-sant koks ten jų valdymas ne-būtų bei kiek jie teturėtų gabi-mo, gana buvo, kad asnuo pa-citų iš karališkos giminės, nors ir silpnaprois, jei tik pirmgi-mis, tai jau ir valdovas. Šiandie jie džiaugiasi gausią patys sau gyvavimo teisę, gi nemano būti viešpačiais kitų.

Nevien tik įgintieji karaliai bei imperatoriai pažino netei-sybę 1914 m. bei karę, atvira tiesą, 1919 m. žmonės, kurie manė esą visagalais delto, kad jie įgijo ar paveldėjo daugiau turtu už kitus pajuto, kad žmo-gus turi didesnę vertę už dolie-rius. Jie pajuto, kad tos vertės pripažinimas gali būti pareika-lautas ir ištikrųjų įvykintas.

Darbdaviai jau pradeda su-prasti, kad darbininkai turi būti pripažinti kaip draugai tautos išdirbystėje, bet ne kaip vergai. Tautos šios ka-rės baisiausiam prispauzdime pajuto, kaip svarbus yra žmo-gus, kad negalima statyti do-lierio vertę augščiau už žmogų, ir kad žmogus gali išreikalauti savo vertės pripažinimo nuo turtuolių. Karės metu netik vy-rai buvo priversti įtempti visas savo jėgas darbe, bet ir mote-rys turėjo vykinti vyrų dar-bus.

Baisi karės audra parbloškė netiesą ir paaiškėjo turtuo-liams, kad negana turtus turint pasitenkinti tuomi turėjimu ir jau nieko neveikti, tinginiuoti, sėdėti be darbo, kuomet kiti tu-ri jiems vergauti ir dar kentė-dami skriaudas didinti jų tur-tą. Didžiai mūsto Anglijos kunigaikščiai bei lordai, kuomet jų paklausta, ką jie yra da-

ve kraštui už tas anghų kasyk-las, kurios duoda jiems milio-nus pelno kas metai. Jie paty-rė, kad atsakymas, "tai yra mūsų savastis," neužganėdina žmonijos, nes vienas gali pa-veldėti visą žemę, kuomet kiti badaus skurdingoje vergijoje.

Šiame krašte tiesa ir gi di-džiais žingsniais žengia pir-myn. Kas buvo pirmiau tik sa-koma, kad nėra *Aprėsdos* skir-ta, idant tuli žmonės jodytų sprandais kitų, tas jau šiandie ištikrųjų vykina.

Seniau žmogus džiaugėsi gausią dolierių ar jau dolierių ir pusę už dešimtį valandų dienos darbo; nūdien už aštuonias darbo valandas gauna keturis bei keturis ir pusę paprasčiaus darbininkas. Gana tamsų karės laikai privėdė prie su-pratimo, net turtingiausią šią respubliką, kad žmogus yra svarbus, ir kad valdžia nėra tikrai demokratinė, kuomet žy-miausia didžiūma žmonių dar-bininkų vos tik pragyvenimui užsidirba, gi nežymi mažuma kranja milijonus iš darbininko darbo. Toji mažuma žymiai skriaudžianti darbininkų di-džiūmą yra nesuvaldomi ar greičiau nei netėmiami. Jiems viskas galima.

Šiandie jau nyksta ta mintis, kad darbininkas gali būti sam-domas, bei jojo darbas perka-mas už kuomaziausią kainą, at-nešančią, kaip galima, didžiausį pelną darbdaviui, nepaisant darbininkų skriaudos. Viršū-gi ima nuomonė, kad darbinin-kas turi užtektinai gauti už sa-vo darbą, idant pakaktų jam ir jo šeimos priderančiam užsi-laikymui, šeimos doriskam vystymuisi, atsakančiam vaiku-čių auklėjimui ir senatvės bei ligos reikalų apdraudimui.

Tokias nuomones skleidžia ne bile agitatoriai bei riaušii šalininkai, tik *Frank A. Vanderlip*, kuris buvo prezidentu didžiausiam Suvenytų Val-stijų banke, "The National Ci-ty Bank of New York." Jis ra-šo apie tai savo knygoje "What Happened to Europe," (kas įvyko Europoje).

Tas pats rašėjas sako: "as-tuoniosdešimtis penktas nuo-simtis Didžiosios Britanijos darbininkų jau yra susiorganizavę į unijas. Gi viskas tenai vyknamas didžiausioje tvarko-ję." Čia aišku, kad tiesa auga, kuomet netiesia nyksta netiki-siam po karę ore. Susitvar-kiusių Anglijos darbininkų do-

miai klausio karalius, anghų valdžia ir su jais skaitosi.

Nelabai senai Anglijoje bu-vo žymiami raidė (V) žmonės, išbuve tris dienas be darbo ir su jais elgtasi kaip su vergais—kaipo su gyvuliais. Šian-die kreipiama doma į darbinin-kų reikalus ir juos rimtai svar-stoma.

Sviete yra gana visako vi-siems, jei tik patmėlystė bei godumas leisti visiems turėti gana.

Temijantis.

VILNIAUS KRONIKA.

Gudai kruta. Liepos 8 d. bu-vo susirinkę gudai darbininkai. Visi skundėsi dėl sunkių gyve-nimo sąlygų ir bedarbės. Nu-tarta reikalauti iš okupantų kokio nors darbo ir kad nebūt daroma skirtumų dėl tikėjimo, darbo duodant.

— Pravoslavų Sv. Traicės cerkvėje birželio 29 d. pradėta sakyti pamokslai baltarusių kalba. Seniau sakydavo tik ru-siskai.

Sveikatos reikalai. Po ka-rui Vilniaus miestas baisiai at-rodė. Naujai apiešti, gatvės nesluojamos. Mieste daug lim-pamų ligų. Dabar miesto val-dyba liepė policijai bausiti na-mų savininkus, jeigu svarumo apie savo namus neužlaikys.

Darbininkai nerimauja. Sv. Kazimiero darbininkų lyga tarp kitų klausimų emė svar-styti duonos ir uždarbio klau-simus. Nėra duonos—nėra dar-bo. Tačiau susirinkimas nukri-po kiton pusėn. Imta reiklau-ti, kad neparduotų žmonės ja-vų žydams. Rugota prieš spe-kuliaciją. Naujosios valdžios lenkai-darbininkai dar neliečia. Darbininkai prašė, kad žydų krautuvės šventadieniais būtų uždaros.

Žydai važiuoja. Amerikoje 40 tūkstančių žydų prašo, kad jų šeimynoms būtų leista išva-žuoti iš Lenkijos Amerikon.

Ligos. Vilniuje birželio mė-nesyje buvo 1315 karštine su-sirgusių.

Naujos šventės. Atėję Vil-niun lenkai nespėja švesti vi-sokių savo švenčių. Unijas šventė. Jau apie jas rašėme. Dabar užsimanė minėti Grun-valdą. Senai tai buvo, kaip Lie-tuvos kunigaikštis Vytautas sumušė vokiečius. Atėję tuo-met lenkai pirmą kartą padėti lietuviams mūšti vokiečius. Lietuviai tai ir be lenkų dažnai vokiečius pamušdavo. Lietu-viams ir Grunvaldas buvo ne naujiena. Pamušė ir tiek. Lenkai tai net žiandie negali užmiršti, kaip tai podraug su lietuviais jiems nustiko pamušti vokie-čius. Pastatė Krokovoje pa-minklą. Dabar kasmet mini tą dieną iškilmingai. Ir Vilniuje lenkai ties cirku ant Lukiškių piečiau liepos 15 d. turėjo šventę. Žmonės net nežinojo, ką lenkai daro.

Anglų ir prancūzų misijos liepos 13 d. buvusios Vilniuje. Kalbama, kad norėję sulaukyti lenkų su lietuviais karą.

Mažas nesusipratimas. Lai-kinasis Vilniaus Lietuvių Ko-mitetas susilaukė iš Liubli-no miesto prezidento padėkojimų už pasveikinimus Unijos pami-nėjamio dienoje. Pasirodo Lie-tuvių Komitetas visai lenkų nesveikino,—nežinia už ką d-koja.

Druska. Ketina atvežti Vil-niun 1,200 vagonų druskos. Ligšiol dar nieko neatveža.

Traukiniai. Liepos 12 d. pra-dėjo traukiniai vaikščioti iš Vilniaus į Lendvarą. Iš Vi-lniaus į Lendvarą išeina 6

val. 40 min. rytą ir vakarą. Iš Lendvaro į Vilnių 8 val. 30 ry-tą ir 7 val. 30 m. vakarą. Į Mo-lodečną iš Vilniaus išeina 2 val. 50 m. naktį.

ŽINIOS IS LIETUVOS.

Cekiniai. Čia buvo lenkų agitatorių. Kol gražiai kalbėjo ir visa ko kalnus žadėjo, žmo-nės klausė. Kai pamatė, kad nieko neduoda, tik iš žmonių ima maistą, tai moterėlės kai kur su šluotomis pragynė sve-čius.

Eisiskis. Iš Eisiskio parci-na žinių, kad Rodunės, Nočos, Kalesininkų ir Eisiskio parapi-jose naujoji policija darbyne-čiu varinėja ukiminkus vežioti žmones ir daiktus kur nori ir kiek nori.

Kalvarija. Stebėtina, kad Kalvarijos apylinkėje lenkai sugeba organizuotis ir net miš-kus žmonėms dalyti, kad tik d-tus su Lenkija. Tai rodo, kad Zemaičiuose dar nespėjo ge-rai susitvarkyti vyriausybės atstovai.

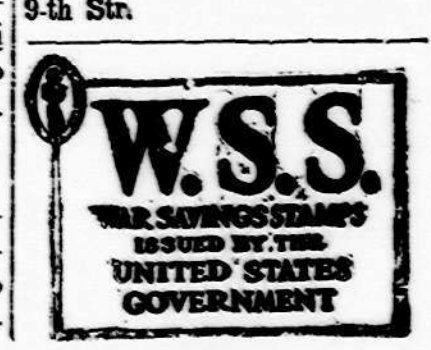
Svenčionėliai. Atėję čia len-kai rado keletą bolševikų. Sa-vuosius bolševikus gyvus paliko, lietuvi-gi Jankauską sušau-dė. Prieš sušaudymą buvo pa-kviestas vietinis klebonas kun. Čaglis išklausyti Jankausko iš-pažinties. Jankauskas išpažintį atliko ir prašė pastatyti ant jo kapo kryžių. Davęs net pinigų. Kunigas numirusiojo valią iš-pildė—pastatė kryžių; padėjo ant kryžiaus sušaudytojo pa-vardę ir keletą žodžių iš Šven-tarščio. Lenkininkai prikišo dabar prie klebono. Jų laikra-

stis "Ziemia Wilenska" išpučia taip, kad tartum, švenčionėlių kunigas būtų bolševikas. Len-kai pradėjo reikalauti kunigą prašalint. Dabar kunigai lietu-viai labiau yra persekiojami, kaip rusų ministro Stolyfino metu. Tuo keliu lenkininkai no-ri Lietuvos gyventojus į Polščą patraukti.

Lietuvos valdžia galop išga-vo savo imtinus iš bolševikų nelaisvės. Tas imtiniais pasi-mainymas turėjo įvykti liepos 23 d. ant plento, einančio iš Dvinsko į Ukmergę. Bolševikai grąžino: L. Girą, kun. Vailo-kaitį, kun. Dogelį, kun. prof. Reinį, adv. A. Tumėną, Bort-kevičienę, Stašinskį, adv. Cha-leckį iš Ukmergės, uk. Radze-vičių nuo Ukmergės, uk. Kuklą, kun. Ruškį iš Rokiškio, Prieš-dzierkį iš Rokiškio, kun. Usg, Rubinauską ir Urbonaitį iš Du-sėtų. Bolševikams už juos grą-žino 38 bolševikus.

KUN. LAUKAČIO PRA-KALBOS.

Seredoj, 24 rugėjo West-ville, Ill.
Pėtyčioje, 26 rugs. Cicero, Ill., Sv. Antano par. svetainėje.
Subatoje, 27 rugėjo Wan-kegan, Ill., lietuvių svetainėje, ant kampo So. Lincoln ave. ir 9th Str.

PREKYBA IR PRAMONĖ LIETUVOJE.

Zemiau paduodame laiską mums rašytą Edvardo Hein-rich'o, kuris yra vienas iš sekretorių prie Lietuvos Prekybos ir Pramonės Ministerijos.

Kaunas rugpjūčio 19 d. 1919 m.

Gerbiamajam Ponui John J. Roman.

"Remiantis mūsų trumpu pasikalbėjimu turiu garbės aprašyti keliose eilutėse ekonomijos ir komercijos padėjimą Lietuvoje.

"Pramonė ir prekyba, kaip pamatai gyvenimo šalies ant kurių viskas atsiremia, nebegyvoja. Prekystės ir pramonystės Lietuvoje kol kas visai nėra, ir pas mus dabar tik visa kas vedama būdu pirkimo ir pardavimo arba teisingiaus bus, kad tą viską pavadinime spekuliacija, kuri dabar visoje Europoje vedama. Iš po rankų prapuola mūsų krašto turtas ir medžiaga. Pastarą laiką labai išsiplatinę konkurencija su kooperatyvais. Ji vedama yra žydas palikomų vokiečių finansistais, nes noras vokiečių palikti čionai duris per kurias jie galės pervežti Rusijon ir pardavi-nėti gautus iš tos pačios Amerikos daiktus iki jie tiek sustiprės, kad vėl galės savo išdarbio daiktus gabenti į kitas šalis.

"Šis viskas tik todėl galimas, kadangi Lietuvoje dar visai mažai privatinio namuso. Inicijavos taipogi trūksta. Apart to padėjimas momento neleidžia taipogi plačiai viską vartyti ir tokiu būdu smau-gia neduodant išaugti ir sustiprėti niekam.

"Kiek aš iš pasikalbėjimo su Tamsta galėjau suprasti, Tamsta ši-tą svarstė jau. Už tai, kreipiant domį į viršminėtą manau, kad Ame-rikos Lietuvių Prekybos Bendrovė, kurios Tamsta išgalitinis esi, galės šitą mazgą atmegsti ir suteikti Lietuvai reikalingą pagalbą, bentut pradėti su Lietuva ir per Lietuvą prekybą vartyti ir tuo pačiu būdu duoti Lietuvai darbą, padidinant jos turtą ir atnaujinant jos gyve-nimą. Prie įvykinimo šio visko aš visuomet galiu padėti darbuotis.

Su aukašta pagaba,
Ed Heinrich's."

Iš to laiško aiškiai matyti, kad dirva Lietuvoje del Lie-tuvių Prekybos Bendrovės yra plati. Bendrovė turi valdžios pasitikėjimą, ką parodo įgaliojimas duotas Lietuvių Prekybos Bendrovei nuo Lietuvos Prekybos ir Pramonės Ministerijos. Visi lietuviai, kurie nori prisidėti prie Lietuvos atstatymo prekybos ir pramonės sienų, turi prisidėti prie Lietuvių Pre-kybos Bendrovės, likdami jos šerinkais. Jie turėtų žinoti, kad jų pinigai bankose sudėti nestovi, bet dirba del Lietuvos gero ir del šerinkų naudos. Mes nuo pat pirmos dienos suor-ganizavimo mokėjome 8 nuos. savo šerinkams ir tikimės, kad greitai laiku bus galima ir didesnius nuosimčius išmokė-ti. Šerai parsiduoda po penkis dolierius (\$5.00) kiekvienas. Jų galima pirkti vienam žmogui nedaugiau kaip tukstantį.

Pasarga. Sekantis bertainis baigsis Spalio 1 d. Visi tie šerinkiniai kurie bus pilnai išimokę už šerai iki 25 d. rugp-kaus dividendą už tą bertainį.

Užsakydami šerai ar klausdami platesnių informaci-jų adresuokite laiskus sekanciai:

LITHUANIAN SALES CORPORATION,
244 W. BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.

Lietuviai Amerikoje.

ROSELAND, ILL.

Svarbus pranešimas visų Roselando dr-jų valdyboms.

Šiandien, t. y. utarninke, rugsėjo 23 d. Visų Šventų parapijos svetainėje įvyks susirinkimas visų Roselando dr-jų valdybų L. R. Kryžiaus rinkalais.

Visus Roselando dr-jų valdybų narius kviečiu butinai atsilankyti.

A. Stankus.

GRAND RAPIDS, MICH.

Baisus atsitikimas mūsų kolonijoj.

Iš Grand Rapids'o išvažiavo į Detroit automobilium trys vaikai ir trys merginos, bet kelionėje truko automobilio ratas. Viena mergina pakliuvo po sutrukusiu ratu ir liko ant vietos sumalta. Velionės motina nepriklausė prie parapijos ir mergina taip pat jau porą metų kaip neatlikus velykinės išpažinties, o pastaruoju laiku prigulėjo prie socialistų. Užtat vietinis klebonas nepriėmė ant pašventintų kapinių. Liko palaidota nesventintoj žemėj.

Grand Rapids'e darbai labai gerai eina ir, kaip girdėti, pragyvenimas pigesnis. Miestas labai švarus. Tat patartina, kurie ieško darbo, kad drąsiai eina važiuoti. Katalikai čia turi parapiją ir mokyklą, kurią lanko 400 vaikų. Mokinia Sėsers Dominikonkos, kurių tarpe yra viena lietuvė.

Parapijos dabar rengiasi prie bazaro, kuris prasidės spalio 12 d. ir trauksis iki 19 d. to paties mėnesio. Bazaras bus Šv. Petro ir Povilo svetainėj. Draugijas ir pavienius užprašo prie darbo.

Klebonas kun. A. Dexas.

PHILADELPHIA, PA.

Rugsėjo 16 d. L. Vycių 3 kp. įvyko susirinkimas. Aptarus bėgančius reikalus ir išklausus protokolo, eita prie komisijų raportų. Vispirma išklausta apie vakarą, kurį rengia kuopa rugsėjo 27 d. 1919 m., Šv. Kazimiero parapijos naujoje svetainėje, Šv. Vincento Labdarybės draugijos naudai. Paskui svarstyta kaslink vakarinės mokyklos, kad kuopa tokią įsteigtų. Nutarta įsteigti ir nutarta taipgi, kad kiekvienas iš 3 kuopos lankytojų ir mokintųsi skaityti bei rašyti lietuviškai ir angliškai. Pamokos prasidės spalio 1 d. vakarais nuo 7 val. Pamokos bus du vakarų savaitėje. Mokytojai bus parinkti iš pačios kuopos, nes randa tam tinkamų asmenų. Nutarta taipgi kviesti kiti katalikiški draugijų narius lankyti pamokas.

Įnešta, kad vasarai baigianties sturengti dar vieną išvažiavimą. Nutarta išvažiuoti pasilinksinti į Formond Park, ant "Birutės kalnelio."

Nupirkimui ir įteikimui aukšnio kardo generolui Zukauskui, kuopa paaukojo \$25.00.

Paskui kalbėta dar apie vakarų lošimus. Su tuo ir susirinkimas pasibaigė.

Dr. P. V. S. H.

WAUKEGAN, ILL.

Nedėlioje, rugsėjo 14 d. buvo Šv. Baltramiejaus dr-jos paminėjimas 25 m. sukaktuvių. Visos Waukegano lietuviškos katalikiškos draugijos dalyvavo tame paminėjime. Visos draugijos "in corpore" atėjo į parapijinę svetainę ir draugijų

svetainę. Čia jas pasitiko benas. Gražus tai buvo reginys. Visiems suėjus svetainę, programos vedėjas išėjo ant scenos ir perskaitė linkėjimus ir dovanas nuo draugijų.

Šv. Baltramiejaus parapijos choras sudainavo Amerikos himną ir "Ilgiausių metų."

Po to sekė kalba gerb. kun. Pr. Bučio.

Paskui kalbėjo miesto majoras, Bidinger. Jis savo trumpoje kalboje pažymėjo, kad buvęs ir yra prielankus lietuviams. P. Bidinger yra katalikas.

Po to sekė kalba kun. J. B. Klorio.

Programas buvo įvairūs. Buvo dainų, monologų, dijalogų, deklamacijų ir ant galo suvaidino "Daina be galo."

Beje, p. A. Rimkus iš Šv. Baltramiejaus dr-jos gavo dovaną auksą medalį. Jis prigulėdamas prie Šv. Baltr. dr-jos per 25 metus nereikalavo pašelpo. Reiškia, kad nesirgo.

Programas pasibaigė 5 val. po pietų sugiedant tautos himną. Paskui buvo šokiai ir baigus iki vėlam laikui.

Augstolis.

Boston, Mass. Rugsėjo 9 d., vakare, susirinko čia įstatymo sargai, policininkai. Tame laike prasidėjo mieste juodašimčių, chuliganų ir įvairių pėšikų veikimas. Iš viso tą vakarą apipiešta 200 krautuvių, 20 automobilių pavogta. Nuostolių padaryta ant \$200,000.00.

SKAITYTOJŲ BALSAS.

CLEVELAND, OHIO.

Ar ne laikas vadinti kiekvieną tuom, kuoni jis yra?

"Drange" ir kituose laikraščiuose daug kartų skaičiau aiškius įtikinančius prirodymus, kad laisvamaniams ir socialistams savoji partija labiau rūpi už tautos reikalus. Taip savo ambiciją ar savosios partijos reikalus augščiau statydami už tėvynės ir tautos reikalus, jie kartkartėmis klidė ir tebekliudo pagaliaus ir pačios Lietuvos nepriegulnybei atgaunai. Vienok laisvamaniai, vėdinamiesiems save vadina tautininkais, taip pat kaip anie laisvamanių pagelbininkai, neteisčiai prisiekdami, save vadina katalikais.

Jisikaicius ir tuos laikraščiuose paskelbtuosius prirodymus, man kilsta šitokie klausimai.

1. Jei laisvamaniai yra jau tiek kartų savo darbais prirodę, kad jiems laisvamanystė labiau rūpi negu tauta, ir dėl to jie tautininkais nėra, tai ar verta vadinti tokię žmones tuom, kuoni jie nėra?

Ar verta laisvamanius vadinti tautininkais nors jie tautininkais nėra?

Ar gi neprivalo lietuvių visuomenė laisvamanius vadinti laisvamaniais, nes laisvamanybė yra viršijanti ir vislabiau sia prasikišusioji į ypatybę.

Juk ir pats laisvamanių vadinas Balutis New Yorko seime šitaip viešai charakterizavo laisvamanius "tautininkus": "Mes, tautininkai, nebuvome, nesame ir nebusime Augščiaušiojo garbintojai." Taip pasakė seime p. Balutis. Bet negarbinti Augščiaušiojo yra žymė netautystės, bet laisvamaniškumo. Vadindami netautininkus tautininkais, ar mes neklaidiname bent nesupratusių mūsų visuomenės dalį ir tuom ir nepastumdėjame bent kaikiuriuos prie jų? Patys skelbdami laisvamanius turint

tokias gražias, brangias tautininko ypатыbes, kurių jie neturi, ar mes patys tuom nedauginame Lietuvos neprietelių ir tėvynės išsigimėlių skaitlį?

2. Laisvamanius neteisčiai vadindami tautininkais, ar mes dar neprisidedame ir prie grovimo tikėjimo? Juk štai, viena ar kita draugija, arba susivienijimas, nors yra vedamos laisvamaniškoje dvasėje, nors yra kiauiai persisunkę laisvamanyste, vienok yra vadinamas ne laisvamanišku kaip priderėtų, bet tautišku, nors tas vardas jam yra svetimas. Taip pat ir laisvamaniškos draugijos nuolat yra vadinamos tautiškomis, o ne laisvamaniškomis. Štai kokiam nesupratusiam darbininkui pakilo mintyje sumanymas prisirašyti prie pašelpinės draugijos, kad gauti pagalbą ligoje. Bet prie kokios prisidėti? Tuo klausimu nereikėjo jam ilgai savo galvos kvarsinti. Štai čia pat mieste yra tariamojo "tautiškojo" susijungimo kuopa. Čia pat yra ir tariamųjų "tautiškų" draugijų. Ko čia daugiau beieškosi, juk čia tautiška draugija o tautą ir aš pats myliu, tatau prie jos ir reik prisirašyti. Taip galvodami prisirašo daug katalikų prie laisvamaniškų ir pagaliaus prie socialistiškų draugijų ar kuopų. Jei katalikas darbininkas būtų žinojęs, kad ta kuopa ar draugija yra netautiška, o laisvamaniška ar pagaliaus socialistiška ir jei būtų žinojęs, kas ta yra laisvamanybė ar socializmas, kitas tikrai būtų prie jos neprisidėjęs.

Laisvamaniškas susijungimas ir bent kaikiuriuos laisvamaniškos ar socialistiškos draugijos turi savo organą, koki laisvamaniška ar socialistiška laikraštis. Katalikas prisirašęs prie tokios laisvamaniškos draugijos ar kuopos, ima skaityti ir organą. Ilgainiui, tiesa, jis patiršta, kad jo draugija, jo skaitymas laikraštis yra priešingi bažnyčiai, bet prisirašęs atsisraukti nėra taip lengva. Be to, prigulėdamas prie laisvamaniškos draugijos ir imdamas socialistišką ar laisvamanišką laikraštį, jis dažnai supranta blogai darąs, nenumano, kad tuom jis remia tikėjamus ardytojus; jis dažnai nei žino, nei žino, kad tai yra sunki nuodėmė. Jis dažnai girdėjo aiškinant, kad bjauriu dalyku yra vogti ar girtuokliauti, bet jam nieks nepaaiškino, kad labai blogu dalyku yra prigulėti prie laisvamaniškų draugijų, skaityti socialistišką laisvamanišką laikraščius ir remti savo tikėjimo ardytojus. Tokių nelaimingų yra labai daug. Jie vaikščioja kaip akli ir nieks jiems akių neatidaro.

Toks katalikas pabuvęs koki laiką laisvamaniškoj dr-joj ir paskaitęs jos organą, ilgainiui atšalta, nusitolina nuo Bažnyčios ir galop virsta aštriančių tikėjimo ir Bažnyčios priešu.

Kas dabar kalta, kad jis tokiu tapo? Ar neprisidėjome prie to ir mes laisvamaniškas draugijas ar laisvamanišką susivienijimą ar laisvamanišką laikraščius vadindami tautiškais, arba laisvamanius vadindami tautininkais. Ar nei kiek čia nekalti nei tie, kurių priedėmė buvo išaiškinti, kas yra laisvamanybė ar socializmas ir kokių blogumų yra skaityti jų laikraščius, prigulėti prie jų draugijų ar kaip kitaip juos remti.

Be to, čia pradėsi kaltininkų ieškoti, vėčiau kiekvienas gerai pagalvokime, ar nebutų laikas pradėti kiekvieną žmogų, ar laikraštį, ar draugiją, ar susirinkimą vadinti tuom, kuoni jis yra ir nebeklaidinti ne susipratusiųjų mūsų brolių.

J. Stankus.

SUTRAUKA REKONSTRUKCIJOS DARBO.

Ekzekutyvio.

Kaip pranešama iš raportu, duoto Direktoriui Hines, rugp. 25, kaslink komunikacijos stovyvio, nors dar neseniai buvusi gelžkelių darbininkų sujungimas nurimo beveik visoje šalyje, tačiau prekių pervežimas, išskyrus kelius atsitikimus, dar nėra pasiekęs normalio stovio, kaip kad buvo ilgo laiku metai atgal.

Imigracija.

Iš Vienos pranešama, jog yra spėjama, mažiausia 5,000-6,000 vokiečių, austrių ir vengrų, turės išvažiuoti, nes negali surasti darbo.

Pirklybos Stovis.

Pranešama, kad Amerikoje daryti dažai yra jau vartojami Brazilijoje. Nors ir iš Anglijos po truputį gaunama, tačiau Suvienuytos Valstijos daugiausia jų pristato.

Vidus Departamentas.

Sekretorius Lane, rugsėjo 11, pasakė Senato Mokslo komitetui, ragindamas bilias pervedimą, kuris pasiūlo federalę sandarbystę su valstijomis, kad įsteigus specialias mokyklas, kad šios šalies Amerikizacija, kuri būtų įvykinta išmokinant jos 8,000,000 nemokančių anglų kalbos, yra pamatinis reikalus pergalėti nepasitenkinimą, kilanti šioje šalyje.

Darbo Dept.

1. Praneša, kad Serantone, Pa. ir apiekinėje streikuoją 15,000 šilko audėjų.

2. Naturalizacijos Komisijonierius išleido įsakymą, kad geg. 9, 1919, aktas, kuris turėjo aprubežiuoti ant prietęjų svetintaučių karės laikų, jau nebeveikis, kad sulaukyti naturalizaciją buvusį Centralinių Valdžių pavaldinių.

3. A. Cammetti, Suvienuytų Valdžių Gen. Emigracijos Komisijonierius, apgailestaudamas "historij, egzistuojančią emigracijos dalykuose", rugs. 11 išleido raportą, kuriame parodo, kad tikrai 102,513 svetintaučių apledo Suvienuytas Valstijas nuo karės užbaigimo, ir iš viso tikrai 123,522 per dvyliką mėnesių baigiantis birželio 30, 1919. Per 5 metus, baigiantis birželio 30, 1919, 618,225 emigrantų išvažiavo, sulėgimus su 1,172,679 imigrantų atvažiavusių per tą patį laiką pirmiau.

Valstijos Departamentas.

Departamentas gavo patvirtinimą nuo Šveicarijos Legacijos, kad yra Šveicarijos Valdžios noras palengvinti kiek galima tesimasi toliau turistų keliones Šveicarijoje. Departamentas bus pasirėngęs nuo rugs. 15 išduoti pasportus visiems turistams, važiuojantiems į Šveicariją.

Politikos.

Wall street Journalas cituoja "Manchester Guardian", kuris sako, kad Herbert Hooveris yra arčiausias prie diktatoriaus, kurio Europa nėra turėjusi nuo Napoleono laikų. Sako, kad Hooveris buvo svarbesnė už politiką, ir visa Rytinė Europa atšilvelgia į jį, kaip į pranašą.

RED. ATSAKYMAS.

Ginčai neneša jokios naudos visuomenei. Tokiais, ir-gi, virto Rockfordiečių ginčai. Tatal apie Rockfordo parapijos asmeniškus ginčus daugiau nebeįsivysime. Tą net antrą syk jau pranešame.

PASLAPTIS SVEIKATOS

turi sveika ir tyra krauja ir reguleriška viduriu veikima. Šita lengvai galima atsiekti, jeigu vartosi.

Gydytoja pavalde saldinu.

Skausus Partola saldintai valo kraują ir pataiso vidurius, taipgi prašalina visokius nešvarumus iš žmogaus organizmo kaip vaikams, taip ir suaugusiems.

Partola ir kiti vaistai Partosia Aptiekos buvo apdovanojami auksu medaliais ir pagyrimais laiškais šešiose visaparsu linėse parodose.

Kozaioje šeimynoje privalo rasti dežutė PARTOLA, katra lešuoja tikrai 1 dol. Del pasekmingesnio praplatinimo mes paroduame 6 dežutes už 5 dol. Užsirašykite šandien ir persitikrinkite.

APTEIKA PARTOSA.

160 Second Avenue, New York, N. Y., Dept. L. 4 (55)

SV. KAZIMIERO DR-TES

Sheboygan, Wis.

Valdybos Adresai:

Pirm. Jonas Stauckas, 1414 New York.

Vice-pirm. Juozas Bubnis, 1423 So. 10th St.

Fin. sek. Jonas Kunigonis, 1117 Alabama Ave.

Prot. sek. Kazimieras Smadžiūnas, 1017 Swifts Ave.

Id. Antanas Čizaukas, 1318 New York Ave.

Kasos glob. Kazimieras Lukšis ir Jonas Jocius.

Marsalka Pranas Daugirda.

Susirinkimai atsiuvas kas antrą nedėdienį mėnesio.

REIKALAUJA

Reikalinga mergina prie namų darbo gera mokėstis tik du šeimui. Atsisaukite tuojau adresu:

W. Messager.

3548 S. Halsted St. Chicago, Ill.

Reikalingi Karpenteriai.

Lietuvių Pramonės Bendrovei reikalingi DU GERI KARPENTERIAI mokanti visą darbą prie namų statymo. Darbas ant visados mokestis geras nuo 75c. į val. ir augščiau. 9 valand. darbo diena. Atsiuokit greitai paduodami kur dirbot? Kaip ilgai? Ir kaip greitai galite atvažiuoti dirbti. Rašykite ant šio antrašto:

Lithuanian Amer. Trading Co. Constr. Dept. 130 Wooster Ave. Akron, Ohio.

ANT PARDAVIMO.

EXTRA.

Parsiduoda labai pigiai spausdinama mašina su Lietuvosimais raidėmis ir peilių popierai pjauti. Kam būtų reikalinga atsisaukti į

"Drugo" Administracija, (P. G.) 1800 W. 46 St. Chicago, Ill.

Žinomas per 25 metus ir Valdžios prižiurimas

Henry J. Schnitzer State Bank

Pavelijant Suvienuytų Valstijų Valdžiai kaip pirma taip ir dabar

SIUNČIA PINIGUS Į LIETUVĄ

ir gvarantuoją

Norintius gauti prekes pinigų ir kitų žinių mėsdiame kreiptis pas:

Henry J. Schnitzer State Bank

141 Washington Street, New York, N. Y.

EATONIC

FOR YOUR STOMACH'S SAKE

Po valgiui neužmiršk, kad geriausias vaistas tavo skilviui yra EATONIC. Prašalina visus nešvarumus suviršinimo, o tas reiškia, kad reikiama pamiginti vieną. Parduodama pat visus aptiekorius.

S. D. LACHAWICZ

Lietuvys Graborius patarmu, lieldutvise ko pigiausia. Reikale mėsdiu atsisaukti, o mano darbu busite užgandinti.

2314 W. 23 Pl. Chicago, Ill. Tel. Canal 2159.

Dr. A. K. RUTKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4712 So. Ashland Ave.
Phone Drovers 7042
Cicero Office
4847 W. 14th St.
Phone Cicero 33
Residencija 3338 W. 66th St.
Phone Prospect 8585

Dr. M. T. Strikolis

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1757 W. 47th St. Chicago, Ill.
Ofis: Telefonas Boulevard 149
Namų Telefonas Seeley 429

Dr. C. Z. Vezelis

LIETUVIS DENTISTAS
Valandos: sub 9 ryto iki 9 vak.
Nedėliomis pagal sutarimą
4712 SO. ASHLAND AVENUE
Artl 47-tos Gatvės

DR. I. E. MAKARAS

Lietuvis Gydytojas ir Chirurgas
Ofis: 1741 W. 47th Street
Valandos: 9:30-12, 3-5 ir 7-9
Telefonas: Boulevard 3480.
Residencija: 4515 So. Wood St.
Telefonas: Yards 723.

F. P. BRADCHULIS

Lietuvis Advokatas
Attorney at Law
105 W. Monroe, Cor. Clark St.
Room 207, Tel. Central 320
CHICAGO, ILLINOIS
Gyv.: 3112 So. Halsted Street
Telefonas Yards 2390

ERNEST WEINER

DRY GOODS

1800 W. 47th karn. Wood St.

Mes duosime atlyginimą už
Ketvergus ir Subatomis.
Dideliam pasirinkime gaunami,
Visokie materialai, vaikams drabužiai, šlepi ir kaktės.

Pluksnos

79c

PLUKSNOS.

79c

PLUKSNOS.

PLUKSNOS.

PLUKSNOS.

PLUKSNOS.

PLUKSNOS.

PLUKSNOS.

PLUKSNOS.

PLUKSNOS.

PLUKSNOS.

PLUKSNOS.

PLUKSNOS.

PLUKSNOS.

PLUKSNOS.

PLUKSNOS.

PLUKSNOS.

PLUKSNOS.

PLUKSNOS.

PLUKSNOS.

PLUKSNOS.

PLUKSNOS.

PLUKSNOS.

PLUKSNOS.

PLUKSNOS.

Uždėrbk

\$35 iki \$50

į savaitę

Kirpejinai ir kirčiai yra reikalingi visiems, jie turi trumpas valandas ir lengva darba.

Mes galime jus išmokyti šio darbo trumpa laika dienomis ar vakarais, už mažą kainą. Specialūs aktyvus mokymai ant siuvamų Power mašinų.

MASTER SCHOOL

J. F. Kasnicka, Perdėtinis
130 N. State Str.
Kamp. Lake Gat. 4 lubos

DR. D. J. BAGOČIUS

Lietuvis Gydytojas ir Chirurgas
Ofis: 10900 So. Michigan Ave.
Residencija 10731 So. Michigan Ave.
Roseland, Ill.
Telefonas: Residencijos ir ofiso Pullman 342.
Val.: 9 ryto iki 11 d.; 2 po pietų iki 4; 6 iki 9 vakara. Ned. 9 iki 12.

Dr. S. Naikelis

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4712 So. Ashland Ave.
Phone Drovers 7042
Cicero Office
4847 W. 14th St.
Phone Cicero 33
Residencija 3338 W. 66th St.
Phone Prospect 8585

Dr. W. A. MAJOR

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Ofis: 11719 Michigan Ave.
Adnos 8:30 iki 9 išryto — 1 iki 2 po pietų — 6:30 iki 2:30 vakara.
Nedėliomis nuo 10 iki 11 išryto.

DR. LEO AWOTIN

Gydytojas, Chirurgas, Akcizis
1920 So. Halsted St. Chicago.
Kalba lietuviškai, latvi

dalyvaus incorpore:

“ 24 d.

“ 27 d.

“ 28 d.

O kas ne dalyvaus labai pasigailės.

karui 10 c.

SKAITYK!

Apveizdos Parapijos

ERMOSIUS

ina prie užbaigos.

šiais vakarais

, 23, 25, 27 ir 28

ir nedėlios ant trukšmingų užbaigtuvių.

Moteris ir Mergaitės Rengėjos.

MAZOLA

us Kaštuoja Daugiau, Bet
augelis Laiko už Daug
prie Valgių Sutaismo

is tyras, švelnus kukurizinis aliejus, tinkamas

amerikietiškas produktas. Ji yra daroma iš
grūdų ir yra refinuojama tol, kol pasidaro
ji ir turi tokį malonų skonį ir yra geresnė

MAZOLA vartot keletą kartų kepimui, nes ji

oja nuo ketvirdalio iki trečdalio mažiau prie
pimo, negu tam reikėtų sviesto, ar taukų, o
vškai bus labai gardus ir sveiki kūnai.

CORN PRODUCTS REFINING CO.

7 BATTERY PLACE,
NEW YORK CITY.

Platinkite ir "DRAUGA".